

MAÜ
PRESS

Artuklu Kaime

Körfez İşbirliği Konseyi ve Üyelerinin Suriye Devrimi Süreci Politikaları

Mustafa ÖZTOP | <https://orcid.org/0000-0001-5894-1290> | E-Posta:
mustafaoztop88@gmail.com

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Ankara, Türkiye

Geliş Tarihi 17.02.2026
Kabul Tarihi 23.03.2026
Yayın Tarihi 31.03.2026

Atıf Bilgisi

Öztop, M. (2026). Körfez İşbirliği Konseyi ve Üyelerinin Suriye Devrimi Süreci Politikaları. Artuklu Kaime, 17, 113-125.
<https://doi.org/10.55119/artuklukaime.1891613>

Öz

Bu makalede, Suriye’de 2011 yılında meydana gelen halk hareketlerinden Suriye Devrimi’ne kadar geçen süreçte Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ülkelerinin Suriye konusunda nasıl bir politika izledikleri ele alınmıştır. Bu kapsamda, KİK’in ve KİK üyesi ülkelerin bu dönemde geliştirdikleri tutum ve yaklaşımları ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Suriye’de 2011 yılında meydana gelen halk hareketleri sonrası ilk etapta KİK, ülkede istikrarın sağlanması yönünde arabulucu bir rol üstlenmek istemiştir. Ancak Esad yönetiminin halka gösterdiği artarak devam eden şiddet ve baskı, bazı ülkelerin Esad yönetimi karşısında konumlanmasına neden olmuştur. İran’ın Şam yönetimine verdiği destek Suudi Arabistan’ın rejim karşıtlarını desteklemesini beraberinde getirir de Ortadoğu’da gerçekleşen halk hareketlerine karşı monarşileri korumaya yönelik gösterilen reaksiyon, Körfez içi rekabet, iç savaşın uzamasının yanı sıra bölgesel ve küresel politikalarda yaşanan değişim Suudi Arabistan’ın pozisyonunda revizyonu getirmiştir. Katar, Suriye’de gerçekleşen olaylarda halkın yanında konumlanmış ve El Cezire kanalı ile bölgede olan biteni dünyaya aktarma arayışıyla gelişen süreç, Esad rejimi karşısında açık bir pozisyon almayı beraberinde getirmiştir. Umman mevcut pozisyonunu koruma eğiliminde Esad yönetimi ile ilişkilerini tamamen koparmaktan olabildiğince uzak kalmış ve yeniden ilişkilerin tesisinde belirleyici aktörlerden biri olmuştur. Bahreyn, bölgedeki değişime ayak uyduracak şekilde ve Arap Birliği ve KİK’in yaklaşımlarına göre ayrışan bir profil ortaya koymaktan uzak durmuştur. Kuveyt ise gerilim ve kutuplaşmalardan uzak durmuş, insani yardımlara ve çatışmanın çözümüne odaklanmıştır. Sonuç olarak KİK ülkelerinin bu yaklaşımları çerçevesinde KİK’in politikaları değişim gösterse de çoğunlukla birbiriyle farklılaşan görüş ayrılıklarının politikaya dönüşmesi ise zaman almıştır. Bu tablo içerisinde Suriye’de Ahmed el Şara liderliğindeki yönetimin bölge ülkeleri ile yakın ilişkiler kurma eğilimi, KİK’in ilerleyen süreçte ortak bir perspektif

ortaya koymasđ için önemli bir fırsat olarak kendini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Körfez İşbirliği Konseyi, Suriye, Arap Baharı, Esad Yönetimi.

Öne Çıkanlar

- Çalışmada, Suriye Devrimi sürecinde bölgedeki aktörlerden biri olarak Körfez İşbirliği Konseyi ülkelerinin politikaları incelenmiştir.
- Bu süreçte bir bütün olarak ve üye devletlerin politikaları ve varsa bu politikalarda gerçekleşen değişim ele alınmıştır.
- Devrim sürecinde KİK ve üye devletlerin politikalarında genellikle değişim öne çıkmaktadır.
- Suriye konusunda zaman zaman görüş ayrılıkları yaşanmıştır ancak değişimin son aşaması başlanan noktaya yakın olmuştur.
- Katar, Suudi Arabistan ve Kuveyt'in olayların ilk başlangıcında sergilediği tutum devrime yakın süreçte yine benzer tutumlara dönüşmüş bu da KİK'in genel politikasında bu yaklaşımın ağırlık kazanmasını sağlamıştır.
- Suriye'de Ahmed el Şara liderliğindeki yönetim KİK ile uyumlu bir yaklaşım içinde görünmekte bu durum da KİK ülkelerinin Suriye politikasında ayrışmadan ziyade ortak politikaların öne çıkacağına işaret etmektedir.

The Gulf Cooperation Council and its Members' Policies on the Syrian Revolution Process

Mustafa ÖZTOP | <https://orcid.org/0000-0001-5894-1290> | E-Posta: mustafaoztop88@gmail.com

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Ankara, Türkiye

Abstract

This article examines the policies pursued by the Gulf Cooperation Council (GCC) countries regarding Syria during the period from the popular uprisings in Syria in 2011 to the Syrian Revolution. Within this scope, the stances and approaches developed by the GCC and its member states during this period are examined under separate headings. Following the popular uprisings in Syria in 2011, the GCC initially sought to play a mediating role in restoring stability in the country. However, the Assad regime's increasing violence and oppression against the people led some countries to take a stance against the Assad regime. Although Iran's support for the Damascus regime prompted Saudi Arabia to support the regime's opponents, the reaction to protect monarchies against the popular movements in the Middle East, Gulf rivalry, the prolongation of the civil war, and changes in regional and global policies led to a revision of Saudi Arabia's position. Qatar has positioned itself alongside the people in the events unfolding in Syria. The process of seeking to convey what is happening in the region to the world through Al Jazeera has led to Qatar taking a clear stance against the Assad regime. Oman has tended to maintain its current position, refraining as much as possible from completely severing relations with the Assad regime and has been one of the decisive actors in re-establishing relations. Bahrain has refrained from presenting a profile that diverges from the approaches of the Arab League and the GCC, adapting to the changes in the region. Kuwait, meanwhile, has stayed away from tensions and polarization, focusing on humanitarian aid and resolving the conflict. Consequently, while GCC policies have shifted within the framework of these approaches, it has taken time for the differing views to translate into policy. Within this context, the tendency of the Ahmed al-Shara-led administration in Syria to establish close relations with regional countries presents an important opportunity for the GCC to develop a common perspective in the future.

Keywords: Gulf Cooperation Council, Syria, Arab Spring, Esad Administration.

Highlights

- The study examines the policies of the Gulf Cooperation Council countries as one of the actors in the region during the Syrian Revolution.
- The policies of the member states as a whole and any changes in these policies have been addressed.
- Changes in the policies of the GCC and its member states generally stand out during the revolution.
- There were occasional differences of opinion on Syria, but the final stage of change was close to the starting point.
- The stance taken by Qatar, Saudi Arabia and Kuwait at the outset of events reverted to similar stances closer to the revolution, which ensured that this approach gained prominence in the GCC's general policy.

- The Syrian regime, led by Ahmed al-Shara, appears to be taking an approach consistent with that of the GCC, indicating that the GCC countries' policies on Syria will be characterised by common policies rather than divergence.

Citation

Öztop, M. (2026). The Gulf Cooperation Council and its Members' Policies on the Syrian Revolution Process. *Artuklu Kaime*, 17, 113-125.
<https://doi.org/10.55119/artuklukaime.1891613>

Date of Submission 17.02.2026
Date of Acceptance 23.03.2026
Date of Publication 31.03.2026

Giriş

Suriye’de 2011 yılında başlayan protestolar bir iç savaşa dönüşmüş ve bölgeyi derinden etkileyen sonuçlar meydana getirmiştir. Bu süreçte bölgedeki diğer aktörler de Suriye’deki gelişmeler karşısında bir tutum geliştirmiş ve siyaset yürütmüştür. Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Suudi Arabistan, Umman, Katar ve Kuveyt’in de aralarında bulunduğu Basra Körfezi’ne kıyısı bulunan Arap ülkelerinden oluşan Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi (KİK) de bölgedeki uluslararası örgütlerden biridir. KİK ülkeleri, Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaşın ilk yıllarında genel olarak belirgin bir ayrışma yaşamamıştır. Ancak ilerleyen süreçte KİK ülkelerinin pozisyonları farklılık göstermeye başlamış ve bazı dönemlerde de derin ayrılıklara dönüşmüştür.

Suriye halkının otoriter Baas rejimine karşı hürriyet ve devlet yönetiminde söz sahibi olma talebi, rejimin katliamlara varan bir tavır sergilemesiyle karşılık bulmuştur. Ülke içinde başlayan derin ayrışma, rejim karşıtı muhalif yapılanmaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan bu derin ayrışma sonrası Suriye’de yaşanan kriz ve iç savaşın sona erdirilmesi için pek çok girişim yapılmıştır. KİK ülkelerini de içinde bulunduran Arap Birliği, Esad yönetiminin Suriye halkının yönetiminde söz sahibi olma ve özgürlük taleplerini şiddet ve baskı politikalarıyla bastırma adımlarını gerekçe göstererek 12 Kasım 2011 tarihinde Suriye’nin birliğe üyeliğini askıya almıştır (The Guardian, 2011). Bunun yanında üyeliği askıya almadan Suriyeli yetkililerle pek çok görüşme gerçekleştiren Arap Birliği, Suriyeli yetkililerin sözlerini tutmaması üzerine 27 Kasım 2011’de ikinci bir karar alarak Suriye’ye siyasi ve ekonomik yaptırım uygulanmasına yönelik tutumunu netleştirmiştir (Al Jazeera, 2011).

Suriye’de yaşanan kriz ve çatışmaları sonlandırma girişimlerinden biri de Suriye’nin Dostları Toplantısı olmuştur. İlki Tunus’ta gerçekleşen toplantı, dış aktörlerin de tavırlarının netleşmesinde etkili olmuştur. Toplantının ikincisi İstanbul’da Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği, Arap Birliği, İslam İşbirliği Teşkilatı, Afrika Birliği ve KİK temsilcilerinin bulunduğu toplam 83 ülke ve uluslararası örgütün de katılımıyla gerçekleşmiştir. Ancak özellikle Suriyeli muhalif gruplar bu toplantılardan bekledikleri sonuçları elde edememişlerdir. İç savaşın ilk dönemlerinde algı ve etki bakımından oldukça iyi bir noktada olan Suriyeli muhalif grupların en büyük iki beklentisi, Suriye’nin temsilcisi olmak ve silah sahibi olmaktı (Al Jazeera Turk, 2012).

Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaşın başlangıcında meydana gelen tepkilerin doğal ve bölgesel tepkiler olduğu ilerleyen süreçte değişen politikaların ise hegemon aktörlerin konumlanması (Öztop ve Çelik, 2025) ve bu konumlanmaya bağlı bir pragmatizm çerçevesinde iç savaşın küresel yansımalarına şekillendiği düşünülmektedir. Bu bağlamda ilk toplantılar hem Suriye için hem de dünyadaki uluslararası örgütleri temsil açısından geniş bir temsil sahaptir. İlerleyen süreçte Suriye’deki gelişmelere karşı gösterilen tepkiler, KİK üyesi ülkelerin bölgesel bir refleksi olmasının ötesinde küreselleşen bir mesele karşısında doğru tarafta olmak ve savaşın zararlarından en az etkilenecek şekilde konumlanmak şeklini almıştır. Elbette bu tablo tüm ülkeler için aynı şekilde tezahür etmemiş ve bazı farklılıklar göstermiştir. Ancak Katar’ın baştan sona büyük ölçüde değişmeyen tutumu dışında tablo bu şekilde değerlendirilebilir.

1. Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi

İlk meydana geldiğinde Arap Baharı olarak adlandırılan halk ayaklanmalarına karşı KİK üyesi ülkelerin geliştirdiği yaklaşım, Suriye’deki gelişmeler konusunda

politikalarının şekillenmesinde etkili olmuştur. Ortadoğu'da yaşanan halk hareketleri, yönetimlerin Suriye'deki ve bölgedeki gelişmelere karşı bir tutum sergilemesinde belirleyici olmuştur çünkü bazı yönetimler bu halk hareketlerini, kendi rejimlerine tehdit olarak görmeye başlamışlardır. KİK ülkelerinden Katar hem Ortadoğu'daki halk hareketlerini hem de Suriye'deki gelişmeleri farklı bir yaklaşımla karşılamış ve bu farklı yaklaşım çerçevesinde politika yürütmüştür. Bu politikayı tek başına halk hareketlerini tehdit olarak gören yönetimlerin karşısında konumlanmak şeklinde okumak bu politikayı yeterince açıklayamamaktadır. Ayrıca olayların başlangıcında Suudi Arabistan ve BAE'nin Suriyeli muhalifleri destekleyen eğilimi de bölgedeki istikrarın korunması ve İran'ın Esad rejimini himaye etme politikası ile açıklanabilir. Umman'ın Suriye'deki gelişmeler karşısında yaklaşımı ise oldukça dikkat çekicidir. Bu çalışmada KİK ülkelerinin Suriye politikaları incelenmiş ve üye ülkeler arasındaki ortak yaklaşımlar ve farklılaşan politikalar üzerinde durulmuştur. Bu anlamda KİK'in ortak bir politika geliştirme kabiliyeti ya da KİK'in bölgedeki Suriye krizi karşısında nasıl bir refleks gösterdiği ele alınmıştır.

2. Katar

Katar, Suriye'de yaşanan gelişmelere İran'ın bölgedeki etkisi nedeniyle ihtiyatlı yaklaşmıştır. Buna mukabil Suriye'de tansiyon yükseldikçe ve gelişmeler Suriye halkına zarar veren bir boyut kazandıkça Katar, tavrını Şam rejimi karşısında konumlanarak şekillendirmiştir. Katar'ın bu politikası, El Cezire kanalının yayın politikası ile kendini göstermiştir. Suriye'de yaşanan hareketlilik sonrası bölgeye muhabir gönderen El Cezire kanalının muhabiri Şam Havaalanı'na vardktan sonra kaybolmuş ve yaklaşık bir hafta sonra Suriye yönetimi, bu muhabirin ellerinde olduğunu doğrulamıştır. İlerleyen süreçte gösteriler karşısında daha sert karşılıklar veren Suriye yönetimine karşı Katar, Şam'daki büyükelçiliğini kapatmıştır. Katar bununla da yetinmeyip Kasım ayında Suriyeli muhaliflerin Doha'da büyükelçilik açmasını teklif etmiştir.

19 Aralık 2011 tarihinde Kahire'de Suriye ile Arap Birliği arasında Arap gözlemcilerin Suriye'de görev yapmalarına ilişkin imzalanan mutabakat doğrultusunda gözlemci heyetin oluşturulması ve heyetin Şam yönetimi yanlısı tutumları, Katar ve Suudi Arabistan'ı rahatsız etmiştir. Rejim karşıtı grupların da raporda suçlu gibi gösterilmesi nedeniyle büyüyen gerginlik Suudi Arabistan (France 24, 2012) ve ardından da diğer Körfez ülkelerinin misyondaki gözlemci heyetlerini ve desteklerini çekmeleri (Los Angeles Times, 2012) ile sürmüştür. Bu gelişmeler daha çok Nasır dönemi Arap Milliyetçiliği ekseninde politikalara yakın bir tutum içinde olan Mısır ve Cezayir gibi ülkelerin Suriye'deki rejim yanlısı tutumlarına Arap Milliyetçisi politikalar karşısında tavır alan Kral Faysal dönemi Körfez ülkeleri politika refleksleri ile açıklanabilir. Mısır ve Cezayir'in Beşar Esad yanlısı tutumuna Suudi Arabistan ve Katar'ın gösterdiği refleks bu tarihi dinamikleri hatırlatmaktadır. Ancak Katar'ın yaklaşımını sadece tarihi bir perspektifle açıklamak yeterli olmayabilir (Çavuşoğlu, 2020).

Bu anlamda Katar'ın 2011 yılı sonrası Suriye politikasının bölgede olayların büyümesi sonucu yaşanan gelişmelerden etkilenecek şekilde şekillendiği söylenebilir. Bölgede yaşanan gelişmeleri, El Cezire muhabiri üzerinden anlamaya ve anlatmaya çalışan Katar'ın, Suriye yönetiminin halkına ve basın camiasına, baskı ve şiddet içeren muameleleri sonrası yaklaşımlarını belirginleştirmeye başladığı görülmektedir. Diğer yandan, Arap Birliği'nde Suudi Arabistan ile aynı yönde alınan karar, Suudi Arabistan ve Katar'ın Suriye'deki iç savaşın ilk yıllarında oldukça yakın bir anlayış içinde

olduğunu göstermektedir. Bunun yanında KİK'in de bu iki ülke paralelinde hareket etmesi ilk dönemde KİK'in belli bir bütünlük içinde hareket ettiğine işaret ediyor.

3. Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın Suriye iç savaşının başlangıcında izlediği politikanın Katar ve Türkiye ile oldukça yakın olduğu görülmektedir. Çünkü hem Arap Birliği'nden Katar ile gözlemci ve destek çekme kararı hem de bu gelişme sonrası 3 Ağustos 2012 tarihinde Suudi Arabistan tarafından hazırlanan Suriye karar tasarısının, 193 ülke arasında Türkiye'nin de destek verdiği 133 ülke tarafından evet oyu verilerek Birleşmiş Milletler Genel Kurulu oylamasında kabul edilmesi (BBC, 2012) bu durumun göstergeleri olarak yansımıştır.

Ancak ilerleyen yıllarda Suudi Arabistan'ın Suriye politikası başta olmak üzere bölgede Katar ve Türkiye ile ilişkiler konusunda farklılaşan bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Bu anlamda özellikle 5 Mart 2014'te Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn'in ortak bir açıklama ile Katar'dan büyükelçiliklerini çektiklerini duyurması, özellikle KİK üyesi bu üç ülkenin Suriye başta olmak üzere bölge politikalarında Katar'dan ayrışan pozisyonunu yansıtan bir gelişme olarak yerini almıştır. Bu üç ülke Katar'a ilişkin kararlarına, KİK'te imzaladıkları güvenlik anlaşmasına Katar'ın sadık kalmamasını gerekçe göstermişlerdir. Esasen bu gelişme 2011 yılında başlayan Arap Ayaklanmalarının merkezinde Müslüman Kardeşler'in olduğunun öne çıkarılması ve bu ayaklanmaların otoriter rejimleri hedef alması ile birlikte okunduğunda Katar'ın hem bu ayaklanmalardan endişe etmeyen nadir Arap ülkelerinden biri olması (Akkaş, 2025) hem de Müslüman Kardeşler ile iyi ilişkiler içinde bulunmasının süreç içinde Suudi Arabistan başta olmak üzere bazı Körfez ülkelerini rahatsız ettiği görülmektedir. Çünkü Katar, bölge halkı nezdinde daha fazla itibar kazanmaya başlamış ve Türkiye ile geliştirdiği ilişkilerle bölgede adından daha sık söz ettiren aktörlerden biri haline gelmiştir.

İlerleyen süreçte, KİK ülkeleri arasında yaşanan ayrışma, Katar'a uygulanan ambargo ile derinleşmiştir. 5 Haziran 2017 tarihinde Suudi Arabistan öncülüğündeki bazı Arap ülkeleri Katar'a ambargo uygulama kararı almıştır (Washington Post, 2017). KİK ülkeleri bölgesel bir konu haline gelen Suriye hususunda ortak bir politika inşa etmek bir yana, adeta birbirleriyle mücadeleye yoğunlaşan bir görünüm sergilemişlerdir. Bu anlamda, Suriye'deki iç savaşın başladığı ilk yıllarda İran'ın desteklediği Suriye yönetimi ve Arap Milliyetçisi cumhuriyetçi rejimlerin karşısında konumlanmayı tercih eden Suudi Arabistan'ın, birkaç yıl sonra politikasını bölgedeki Arap Ayaklanmalarının mimarı olarak gördükleri ve bu aktörlere destek veren Türkiye ve Katar karşısında konumlanarak değiştirdiği gözlenmektedir. Bu politikanın ortaya çıkmasında Suudi Arabistan'ın iç politikasında yaşanan değişim ve Müslüman Kardeşlerin bölgede sıkça adının duyulmasının da etkili olduğu söylenebilir.

4. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

BAE, iç savaşın başından bu yana Suriye rejimi ile ilişkilerini tamamen kesmeden sürdürmüştür ve bu nedenle de BAE'de Esad yönetimine ait diplomatik unsurlar çalışmaya devam etmiştir (Akkaş, 2024). BAE, Ortadoğu'da Suriye ile eşzamanlı yaşanan ayaklanmaları monarşi rejimlerine tehdit olarak görmüş ve bu tehdide karşı politikalar üretmek bir yaklaşım sergilemiştir. Bunu yaparken zaman zaman KİK ülkelerinin politikaları ile dikkat çekici bir ayrılığa düşmeden politika yürütmeyi benimsemiştir.

2018 yılı sonlarında BAE, Şam'daki büyükelçiliğini yeniden açarak Esad rejimi ile KİK ülkeleri ve Arap Birliği'nin yeniden ilişki kurabilmesi yönünde adım atmıştır. 2023 yılında Esad rejiminin Arap Birliği'ne dönüşü hususunda öne çıkan ülke BAE olmuştur. Bu nedenle Esad rejiminin birliğe dönüşünün BAE Dışişleri Bakanı Enver Karkaş olumlu bir adım olarak değerlendirmiştir (GZT, 2023). Suriye'de Baas rejiminin çökmesi ve Beşar Esad'ın ülkeyi terk etmesi sürecinde BAE'nin sağduyu çağrısı yapması da BAE'nin Suriye'de yaşanan gelişmelere ilişkin tavrını göstermektedir. Bu gelişmelerden hareketle BAE'nin zaman zaman Suudi Arabistan ve Katar'dan farklılaşan politikalar izleme eğiliminde olduğu görülmektedir. Aslında bu tablo Körfez'de ABD-İsrail-BAE ve Suudi Arabistan arasındaki yakınlaşmanın bölge politikalarına yansımalarının bir sonucudur. Bu dönemde BAE politikaları Suudi Arabistan'ı ikna ile hem İsrail ile ilişkilerde hem de Ortadoğu'da etkin hale gelmiştir.

5. Umman

Umman, 2011 yılında başlayan iç savaşın ardından Suriye yönetimi ile diplomatik ilişkilerini koparmadan sürdüren az sayıdaki ülkelerden biri olmuştur. Arap Birliği ve KİK, 2011 ve 2012 yıllarında örgüt olarak Suriye yönetimi ile ilişkilerini kesmiştir. Ancak Umman, Suriye konusunda içinde bulunduğu örgütlerden ayrışan bir tavır sergilemiştir. Daha da dikkat çeken bir gelişme olarak 2011'de başlayan olayların ardından Esad yönetiminin Dışişleri Bakanı Velid Muallim, 2015 yılında ilk kez bir Körfez ülkesi olan Umman'a ziyaret gerçekleştirmiştir (AA, 2015). Bu durum, Suriye'deki olaylar karşısında Umman'ın KİK ülkelerinden ayrışan bir örnek sergilediği gelişme olarak kendini göstermektedir.

Umman ile Suriye arasında gerçekleştirilen ziyaretler, 2018 ve 2019 yılında da devam etmiştir. Gizli olarak gerçekleşen görüşmelerin bölgenin güvenliği ve istikrarını sağlama konulu olduğu açıklansa da bu görüşmelerin arkasında Esad yönetimi ile Körfez ülkeleri arasındaki ilişkilerin yeniden tesis edilmesi çabası olduğu muhtemel görülmüştür (Ayverdi, 2020). Diğer yandan Umman'ın Esad yönetimi ile karşılıklı ziyaretlerin yanında Suriye muhalefeti ile de ziyaretler gerçekleştirdiği belirtilmiştir (Alkhazaleh, 2020). Bu gelişmelerin ardından Suriye, 7 Mayıs 2023 tarihinde 22 üyeli Arap Birliği'ne 12 yıl sonra yeniden kabul edilmiştir. Umman'ın, 12 yıl sonra gerçekleşen bu gelişmede önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Bu tabloya bakıldığında, Beşar Esad yönetimi ile Arap Birliği ve Körfez ülkelerinin yeniden iletişim kurmasında BAE ve Umman'ın başı çektiği görülmektedir. BAE bu konuda ilk adım atan ülke olmuş ve Umman kendi politikasına uygun şekilde daha yavaş adımlar atsa da sürecin şekillenmesinde önemli bir rol almıştır.

6. Kuveyt

Kuveyt, diğer Körfez ülkelerinin Suriye'de açık bir tavır belirlemeleri ve taraf olmalarına rağmen krizi derinleştireceğini düşünerek silahlı taraflar arasındaki çatışmaları desteklemekten uzak durmuş ve daha çok insani yardımlarla politikalarını yürütmüştür (Reuters Staff, 2020). Bu anlamda Kuveyt, komşu Arap ülkelerine göç etmek zorunda kalan Suriyeli sığınmacıları desteklemek için mali yardımda bulunmuştur.

Kuveyt'in politikası açık taraf olmaktan uzak olsa da Esad yönetimine karşı alınan kararda KİK ile uyumlu ve Suriye muhalefeti ile ilişkiler konusunda istekli olarak görülebilir. Bölgede kriz ve iç savaşın derinleşmesinden endişe eden Kuveyt, sorunların dışında kalarak hiçbir ülkenin doğrudan hedefi haline gelmemek üzere kurulu bir denge politikası yürütmektedir (Parlar, 2022). Bu anlamda Kuveyt, Suriye politikasını daha çok insani yardımlar ve çözüm arayışları üzerine şekillendirmiştir.

Kuveyt, 2018 yılında bazı Arap ülkelerinin Beşar Esad yönetimi ile yakınlaşmaya yönelik girişimlerine Arap Birliği'nin karar şartını koymuştur (Rakipoğlu, 2018). Bu yaklaşım, Kuveyt'in Suriye politikasını konumlandırmak açısından önemli bir çerçeve çizmektedir. İlerleyen süreçte 61 yıllık Baas rejiminin çökmesinin ardından Kuveyt yönetimi, Suriye'de yaşanan gelişmeleri temkinli olmakla birlikte yapıcı bir söylem kullanarak değerlendirmiş ve Suriye tarihinin yeniden yazıldığını vurgulamıştır (Akkaş, 2024). Yani Kuveyt yönetimi güvenlik politikaları nedeniyle tarafsız bir politika izlemeyi benimsemiştir ancak diplomasi anlamında Esad rejimine uzak Suriye muhalefetine ise nispeten yakın bir pozisyon almıştır.

7. Bahreyn

Bahreyn, Suriye'deki olayların başlamasıyla birlikte büyükelçisini geri çeken ilk ülkelerden biri olmuştur. 2022 yılında ise Bahreyn Büyükelçisi, Beşar Esad'a güven mektubu sunmuş (Rast Haber, 2022) ve BAE, Umman'ın yanı sıra diğer bazı Arap ülkelerinin Esad ile normalleşme adımlarına destek veren bir politika izlemiştir. Bu anlamda diplomatik temsilciliğini 2018 yılında yeniden açan Bahreyn, 2020 yılında Umman'ın ardından Suriye'de büyükelçi ataması gerçekleştirmiştir (Euronews, 2021).

2023 yılında, Arap Birliği'nde alınan kararlar Beşar Esad yönetiminde Suriye'nin birliğe yeniden katılımı, Arap Birliği'nin otuz ikinci zirvesinin yapıldığı Suudi Arabistan'da Mayıs ayında gerçekleşmiştir. Bir sonraki zirve toplantısı Bahreyn'de gerçekleştirilmiş ve bu zirveye Bahreyn Kralı, Beşar Esad'ı davet etmiştir. Bahreyn'in başkenti Manama'da düzenlenen otuz üçüncü Arap Birliği zirvesine Beşar Esad da katılım göstermiştir. Ahmed el Şara liderliğinde kurulan yeni Suriye hükümetine Bahreyn destek vermektedir. Bu anlamda Bahreyn'in Suriye politikasının KİK ülkeleri ve bölgesel gelişmelerden etkilenerek şekillendiği söylenebilir. Çünkü KİK ve Arap Birliği'nde Beşar Esad ile yakınlaşma adımlarına destek olan Bahreyn'in yeni Suriye yönetimine bu kadar hızlı uyum sağlaması ve destek vermesi daha çok Suudi Arabistan'ın Şara yönetimi ile yakın ilişkiler kurmasıyla açıklanabilir görünmektedir. Suudi Arabistan'ın bu politikasında ise Şara'nın Suudi Arabistan doğumlu olması ve Suudilerle yakın ilişkiler kurma eğilimi etkili olmuş görünüyor. Suudi Arabistan'ın kendisiyle yakın ilişkiler içinde olmak isteyen Suriye'deki yönetimi elinde tutan bir aktörle yakınlaşması da Suudi pragmatizmi ile açıklanabilir.

Sonuç

KİK ülkelerinin 2011 yılında başlayan iç savaşın ardından Suriye politikalarında genellikle bir değişimin olduğu görülmektedir. Bu noktada KİK ülkeleri arasında baskın hale gelen yaklaşım, KİK'in politikasını şekillendirmiştir. Suriye iç savaşının ilk yıllarında KİK'in politikası, Suudi Arabistan, Katar, Kuveyt, bölge halkı ve uluslararası toplumun Beşar Esad yönetimine gösterdiği tepki çerçevesinde şekillenmiştir. Bu politikanın şekillenmesine bazı cumhuriyetçi Arap milliyetçisi ülkelerin Esad yönetimi yanlısı tutumu engel olamamıştır. İlerleyen zaman diliminde ise, Körfez içi siyasette İran'a karşı tavır ve Müslüman Kardeşler politikaları bir ayrışmaya neden olmuştur. Bu

ayrışmada Katar tereddütsüz Suriyeli muhalifleri ve Müslüman Kardeşleri desteklemeye devam ederken; Suudi Arabistan Esad rejimi ile yakınlaşma eğilimine girmiş ve Müslüman Kardeşleri düşman olarak görmüştür. Burada İran'ın desteklediği bir Suriye yönetimi ile ilişkileri yakınlaştırma eğilimi, Müslüman Kardeşlerin oluşturduğu tehdide göre daha zayıf bir tehdit olarak görülmüş olmalı ki Suudi Arabistan ve BAE burada böyle bir tercih yapmıştır. Ayrıca Suudi Arabistan öncülüğünde Katar'a başlatılan ambargo ve ABD Devlet Başkanı Trump ile Suudi Arabistan, BAE ve Mısır arasında kurulan Küre İttifakı Katar'a karşı sert uygulamalara neden olmuş bölge gerilim dolu bir dönem geçirmiştir (Öztop, 2019, 220). Ancak Trump döneminde özellikle Suudi Arabistan'ın bu ittifaka verdiği desteğe mukabil hedeflerine ulaşmada zayıf kalması sonucu bölgede bir yumuşama dönemi başlamış ve bu dönemin de gidişatına uygun olarak Katar ve Türkiye ile ilişkilerin yumuşatılması benimsendiği gibi Suriye'de Beşar Esad yönetimi ile ilişkiler de yumuşatılmak istenmiştir.

Umman'ın KİK'ten belirgin şekilde ayrışan ancak bu ayrışmaya rağmen görüş ayrılığına düştüğü ülkelerle gerilim yaşamaktan uzak politikası ise dikkat çekicidir. Bahreyn ve Kuveyt daha çok güvenlik merkezli ve diğer aktörlerin olası baskılarından kaçınmaya odaklı bölge politikalarının şekillenmesine göre bir politika benimsemişlerdir. Bahreyn nispeten Esad yönetimi ile yakınlaşan bir pozisyona sürüklense de, Kuveyt bu yakınlaşmayı olabildiğince ötelemeye çalışmıştır. BAE'nin KİK'ten ayrışan politikalar hususunda daha sert ve hızlı bir politika yürüttüğü görülmektedir. Bu durum BAE'nin kendi politikalarını kapasitesini aşan bir şekilde işbirliği içinde olduğu aktörlerin yönlendirmesiyle bir politika geliştirdiğini göstermektedir. Bu politikaların bir sonucu olarak bugünkü tabloda karşımıza çıkan yeni gerçeklik olarak Suriye'de Ahmed el Şara liderliğinde meydana gelen yönetim öncelikler belirlese de bölge ülkeleri ile uyumlu bir politika izlemek istemektedir. Bu anlamda ilerleyen süreçte KİK ülkelerinin Suriye politikasında ayrışmadan ziyade ortak politikaların öne çıkacağı değerlendirilebilir.

Sonuç olarak KİK'in ve KİK üyesi ülkelerin politikaları önce bölgesel dinamikler ve KİK'in kendi içindeki etkenler üzerinden şekillenmiş ve daha doğal bir seyir izlemiştir. Ancak ilerleyen süreçte Ortadoğu'da etkisi artan Küre İttifakı ve bu ittifakın şekillenmesinde öne çıkan aktörlerin aldığı pozisyon çerçevesinde bir değişim göstermiştir. Bu değişimde Suriye'deki istikrarsızlığın küresel etkileri ve iç savaşın seyrini etkileyen Rusya ve İran'ın bölgedeki varlığı ve bu varlık karşısında ABD ile ilişkiler çerçevesinde şekillenen politikalar etkili olmuştur. Yani politika değişiminde bölgesel dinamiklerden küresel dinamiklere bir yönelim olduğu gibi bölgede kurulan ittifaklar da belirleyici olmuştur.

Makale Bilgileri

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – iThenticate
Etik Bildirim	Çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.
Yazar Katkıları	Makale tek yazar tarafından hazırlanmıştır.
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. Lisans logosu da kullanılabilir
Dizinleme Bilgisi	ProQuest, ERIH PLUS, DOAJ, EBSCO
Yapay Zekâ Beyanı	Bu çalışmanın hazırlanmasında yapay zekâ araçlarından faydalanılmamıştır.

Article Information

Evaluation	Two Outside Referees / Double-Sided Blinding
Ethical Statement	It is hereby declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and that all studies utilized were indicated in the bibliography.
Similarity Scanning	Done – iThenticate
Ethical Statement	The study does not require ethics committee permission.
Author Contributions	Article prepared by a single author.
Conflict of Interest	No conflict of interest declared.
Funding	No external funding was used to support this research.
Copyright & License	Authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license. License logo may also be used
Indexing Information	ProQuest, ERIH PLUS, DOAJ, EBSCO
Artificial Intelligence Statement	No artificial intelligence tools were used in the preparation of this study.

Kaynakça | References

- Akkaş, Betül Doğan, (2025).Körfez İşbirliği Konseyi Ülkelerinde Hegemonya, Güç ve Kriz Dinamikleri: Siyasal Kompleks Yaklaşımı, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, 12 (2), 145-170. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/5251522>
- Anadolu Ajansı, (2015). Suriye Dışişleri Bakanı Muallim Umman Sultanlığı'nda, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-disisleri-bakani-muallim-umman-sultanliginda/18926>
- Akkaş, Betül Doğan, (2024). Körfez Ülkeleri ve Suriye'deki Son Gelişmeler, Milli İstihbarat Akademisi, https://mia.edu.tr/uploads/f/krfez-lkeleri-ve-suriyedeki-son-gelismeler_1.pdf?v=1734096555
- Alexandra Zavis and Patrick J. McDonnell, Los Angeles Times, (2012). Gulf States withdrawing monitors from Syria and urge UN Action, <https://www.latimes.com/world/la-xpm-2012-jan-24-la-fg-syria-monitors-20120125-story.html>
- Al Jazeera, (2011). Arab League approves Syria sanctions, <https://www.aljazeera.com/news/2011/11/28/arab-league-approves-syria-sanctions>
- Al Jazeera Turk, (2012). Tunus'taki toplantı hayal kırıklığı, <https://www.aljazeera.com.tr/haber/tunustaki-toplantı-hayal-kirikligi>
- Alkhazaleh, Shahrazad Ali Abdel Rahman, (2020). Oman Foreign Policy Towards the Arab Spring in the Framework of Strategic Hedging, Yüksek Lisans Tezi, <https://acikerisim.uludag.edu.tr/server/api/core/bitstreams/896ff059-aa21-407e-b43c-15adbc1ffd65/content>
- Al Mulla, Yasmena, (2020). Kuwait marks 6th anniversary of Emir's recognition by UN as 'Humanitarian Leader, Gulf News, <https://gulfnnews.com/world/gulf/kuwait/kuwait-marks-6th-anniversary-of-emirs-recognition-by-un-as-humanitarian-leader-1.73728331>
- Ayverdi, Rumeysa, (2020). Umman Sultanlığı'nın Ortadoğu'daki Arabulucu Rolü, Yüksek Lisans Tezi, <https://acikerisim.sakarya.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12619/97001/T09593.pdf?sequence=1>
- BBC, (2012). Syria Crisis: UN Assembly Condemns Security Council, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-19106250>
- Euronews, (2021). Bahreyn 10 yıl sonra Suriye'ye yeniden büyükelçi atadı, <https://tr.euronews.com/2021/12/31/bahreyn-10-yil-sonra-suriye-ye-yeniden-buyukelci-atad>
- Çavuşoğlu, Esra (2020). Yükselişten Krize Katar'ın Liderliği, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, 7 (1), 81-109. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1112554>
- France 24, (2012). Arab League divided over future of Syria mission, <https://www.france24.com/en/20120122-arab-league-holds-talks-considers-extending-syria-monitoring-mission-assad-crackdown>
- GZT, (2023). Suriye'nin Arap Birliğine Katılmasına Hangi Ülke Nasıl Tepki Verdi?, <https://www.gzt.com/mecra/suriyenin-arap-birligine-yeniden-katilmasina-hangi-ulke-nasil-tepki-verdi-3746197>
- Öztop, Mustafa, (2019). Suudi Arabistan Dış Politikasında Muhammed bin Selman'ın Bumerang Etkisi, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, 6 (1), 203-230.

- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/744206>
- Öztop, Mustafa ve Çelik Ahmet Hüsrev, (2025). Müslüman Devletler Arasında Siyasi Parçalanma ve Hegemonya İlişkisi, *Eskiyeni Dergisi*, 59 Aralık 2025, 1457-1478, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4766541>
- Parlar, Derya Sürmelioglu, (2022). Şeyh Sabah el-Ahmed el-Cabir es-Sabah Dönemi Küçük Ülke Kuveyt'in Dış Politikası, *Erciyes Akademi Dergisi*, 36 (4), 1861-1881. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2705697>
- Rakipoğlu, Mehmet, (2018). Ortadoğu Yıllığı - 2018 içinde Kuveyt. İdeal Kültür Yayıncılık.
- Rast Haber, (2022). Bahreyn, Suriye ile İlişkilerini Genişletmek İstiyor, <https://rasthaber.com/tr/haber/bati-asya/bahreyn-suriye-ile-iliskilerini-genisletmek-istiyor-111941>
- Reuters Staff, (2020). Amid war and turmoil, Kuwait Emir struggled for gulf unity. Reuters. <https://www.reuters.com/article/uk-kuwait-emir-sheikhsabah-idUKKBN26K2GL>
- The Guardian, (2011). Syria suspended from Arab League, <https://www.theguardian.com/world/2011/nov/12/syria-suspended-arab-league>
- The Washington Post, (2017). Four Arab Nations severe diplomatic ties with Qatar exposing rift on region, https://www.washingtonpost.com/world/four-arab-nations-sever-diplomatic-ties-with-qatar-exposing-rift-in-region/2017/06/05/15ad2284-49b4-11e7-9669-250d0b15f83b_story.html